

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.008.01.2018

P/18/072

01453918

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok

T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33

lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/072 – Bariery prawne w rozwoju firm rodzinnych w Polsce
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Tomasz Pomian – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/49/2018 z 4 kwietnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Urząd Skarbowy w Mońkach, ul. Elcka 41A, 19-100 Mońki ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Antoni Kakareko – Naczelnik Urzędu Skarbowego ² (dowód: akta kontroli str. 2-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Urząd w latach 2015-2018 (I kwartał)⁴ prawidłowo wdrażał rozwiązania prawne w zakresie planowania i realizacji kontroli oraz prowadzenia postępowań podatkowych, mające na celu likwidację barier w rozwoju firm rodzinnych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Podmioty do kontroli dobierano po uprzedniej analizie prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywanej działalności gospodarczej. Czas prowadzonych kontroli nie przekraczał limitów określonych w obowiązujących przepisach. Prawidłowo i terminowo wydano decyzję w sprawie przyznania ulgi podatkowej. Przeprowadzono badania ankietowe satysfakcji klientów Urzędu, zorganizowano przedsiębiorcom szkolenia w celu zapoznania ich ze zmianami przepisów oraz analizowano otrzymane skargi, nie stwierdzając występowania barier prawnych w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Diagnozowanie barier w rozwoju firm rodzinnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą Urząd w swojej pracy nie zidentyfikował barier prawnych związanych z działalnością firm rodzinnych. Do Urzędu nie wpłynęły również sygnały zewnętrzne w postaci skarg lub wniosków, które wskazywałyby na trudności związane z działalnością firm rodzinnych.

Naczelnik wyjaśnił, że „w trakcie bieżących zadań nie identyfikowano barier prawnych związanych z działalnością firm rodzinnych, gdyż taki obowiązek nie wynikał z obowiązujących przepisów. Nie otrzymywano w tym zakresie także wytycznych jednostek nadrzędnych. Wszelkie wytyczne i zalecenia jednostek nadrzędnych w zakresie obsługi podatników, w tym przedsiębiorców, były przekazywane do realizacji drogą służbową dla wszystkich pracowników uczestniczących w obsłudze”.

(dowód: akta kontroli str. 6-14, 35-39)

Jakość i stopień satysfakcji z obsługi oraz sygnały o nieprawidłowościach były rokrocznie badane w drodze anonimowych ankiet. W poszczególnych latach złożono 64 ankiety (2015 r.), 30 ankiet (2016 r.) i 300 ankiet (2017 r.). Jak wyjaśnił Naczelnik Urzędu „do 2016 r. włącznie, na polecenie Izby Administracji Skarbowej w Białymstoku, ankiety były

¹ Dalej: „Urząd”.

² Pełniący funkcję od 15 października 2014 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe wyjaśnienie.

⁴ Kontrolą objęty został okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 marca 2018 r., a także w miarę potrzeb działania wcześniejsze i późniejsze dotyczące kontrolowanej działalności.

jednak kierowane do nieokreślonego rodzaju klienta, tj. bez wyodrębnienia prowadzących działalność gospodarczą. Natomiast w 2017 r. Ministerstwo Finansów Departament Poboru Podatków pismem z dnia 8 września 2017 r. Nr DPP3.8622.26.2017 polecił przeprowadzenie ankiet dwa razy w roku według przekazanego wzoru. Ankiety wyodrębniają grupy je składających, m.in. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz osoby prawne. Złożone ankiety są następnie rejestrowane na platformę sprawozdawczą, a ich analiza zbiorcza jest przeprowadzana na poziomie centralnym".

Udzielano też pomocy przedsiębiorcom organizując szkolenia w siedzibie Urzędu, w tym między innymi:

- w marcu 2017 roku przeprowadzono szkolenie dla 25 największych przedsiębiorców w celu zapoznania ich z istotnymi zmianami prawnymi w opodatkowaniu działalności gospodarczej (podatki dochodowe, VAT, przepisy proceduralne),
- w listopadzie i grudniu 2017 r. przeprowadzono siedem szkoleń z zakresu obowiązku JPK dla mikroprzedsiębiorców (w szkoleniach tych łącznie uczestniczyło 80 podatników).

Podczas tych szkoleń, jak podał Naczelnik Urzędu „nie było sygnałów co do zasadności istnienia rozwiązań powodujących niepotrzebne bariery dla podatników”.

(dowód: akta kontroli str. 15-39)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W Urzędzie przeprowadzono badania ankietowe satysfakcji klientów, analizowano otrzymane skargi oraz organizowano przedsiębiorcom szkolenia w celu zapoznania ich ze zmianami przepisów, nie stwierdzono występowania barier prawnych w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych.

2. Wdrażanie rozwiązań prawnych mających na celu likwidację barier w rozwoju firm rodzinnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na podstawie raportów z systemu *Poltax*, podsystemu *Kontrola* ustalono, że w latach 2015-2017 i w I kwartale 2018 r. Urząd przeprowadził i zatwierdził odpowiednio 52, 47, 23 i 3 kontrole podatkowe, z tego 47, 36, 23 i 3 kontrole właściwych⁵ oraz 5, 11, 0 i 0 kontrole doraźnych. W latach tych dokonano odpowiednio 377, 512, 749 i 83 czynności sprawdzających wobec podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Podatki PIT, PPL, PPE, CIT i VAT objęto w tych okresach kolejno 50, 40, 23 i 12 kontrolami podatkowymi właściwymi oraz 375, 512, 749 i 82 czynnościami sprawdzającymi. W latach 2015-2016 objęto je też 3 i 4 kontrolami doraźnymi⁶. Główną przyczyną spadku ilości przeprowadzonych kontroli, jak wyjaśnił Naczelnik Urzędu „było zmniejszenie liczby etatów pracowników zajmujących się prowadzeniem kontroli. W 2015 r. było to 3 etaty, zaś od marca 2017 r. 1,5 etatu. W marcu 2017 r. nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej Urzędu z jednoczesną zmianą zakresu zadań komórki wykonującej zadania kontroli podatkowej, polegającą na dodaniu nowych zadań przy zbliżonej obsadzie etatowej, tj. w miejsce wieloosobowego Samodzielnego Stanowiska Pracy Analiz i Planowania oraz Kontroli Podatkowej (APKP) utworzony został Referat Czynności Analitycznych i Sprawdzających, Kontroli Podatkowej, Identyfikacji i Weryfikacji Poprawności Rejestracji Podatników, Wymiany Informacji Podatkowej oraz Spraw Kamych Skarbowych (SKA). Nadmienić jednak przy tym należy, że zmniejszającej się liczbie kontroli towarzyszy wzrastająca ich efektywność, m.in. wskutek stosowania coraz skuteczniejszych metod doboru podmiotów do kontroli”.

(dowód: akta kontroli str. 38-61, 161-163)

W wyniku zbadania 30 firm rodzinnych najczęściej poddawanych kontrolom i czynnościom sprawdzającym (firmy te objęto 10 kontrolami i 39 czynnościami sprawdzającymi) ustalono, że:

- w latach 2015-2018 (I półrocze) podatki PIT, PPE i VAT⁷ objęto odpowiednio 5, 4, 1 i 0

⁵ Tj. planowych.

⁶ W 2017 r. II kwartale 2018 r. kontrole doraźnych tych podatków nie przeprowadzono.

⁷ Nie kontrolowano odprowadzania przez firmy rodzinne CIT i PPL.

- kontrolami podatkowymi właściwymi, obejmującymi od jednego do dwóch lat podatkowych w latach 2013 – 2016 oraz 14, 6, 16 i 3 czynnościami sprawdzającymi,
- kontrolami objęto rzetelność naliczania, deklarowania i opłacania podatków: VAT (dwie kontrole) PIT i VAT (siedem kontroli) oraz VAT i PPE (jedna kontrola),
  - kontrolom podatkowym i czynnościom sprawdzającym poddawano rozliczenia podatników dokonywane do trzech lat wstecz,
  - kontrolami nie obejmowano powtórnie tych samych okresów w ramach tych samych podatków.

Czas trwania kontroli u badanych dziewięciu przedsiębiorców (od 2 do 12 dni) nie przekraczał określonego w art. 83 ust. 1 i 3c ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁸, zaś do dłuższego czasu kontroli jednego przedsiębiorcy (32 dni) ograniczenie czasu kontroli nie miało zastosowania na podstawie art. 83 ust. 2 pkt 2 uosg (przeprowadzenie kontroli było niezbędne dla przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego lub zabezpieczenia dowodów jego popełnienia)⁹.

(dowód: akta kontroli str. 62-126)

Na internetowej stronie podmiotowej BIP Urzędu nie zamieszczono schematu procedur kontroli wynikających z przepisów powszechnie obowiązującego prawa, co od 1.01.2017 r. stanowiło naruszenie art. 78a ust. 3 uosg. Naczelnik wyjaśnił, że „internetowa strona BIP Urzędu była i jest obecnie zunifikowana na szczeblu jednostki nadrzędnej dla wszystkich urzędów skarbowych województwa podlaskiego, stąd m.in. zakładka *Załatwianie spraw/Kontrola podatkowa*, na której mógłby być zamieszczony schemat procedur kontroli, zawiera treści niezależne od tut. Urzędu”.

(dowód: akta kontroli str. 38-39)

Z informacji złożonej przez Dyrektora IAS w Białymstoku wynika, że:

- Urząd, działający w strukturach ówczesnej Administracji Podatkowej, 1.01.2017 r. posiadał zunifikowaną stronę BIP, z zakładką *Załatwianie spraw/Kontrola podatkowa*. Umieszczony był tam odnośnik do strony BIP Ministerstwa Finansów / Administracji Podatkowej¹⁰, zawierającej ogólny schemat procedur kontroli podatkowych wynikający z przepisów powszechnie obowiązującego prawa¹¹.
- Od 01.03.2017 r. Urząd ma zunifikowaną stronę BIP, dostępną pod adresem <http://www.podlaskie.kas.gov.pl/izba-administracji-skarbowej-w-bialymstoku>. W zakładce *Załatwianie spraw/kontrola podatkowa* także umieszczone są odnośniki do ww. strony BIP Ministerstwa Finansów / Administracji Podatkowej, która jednak nie jest już dostępna¹². Mając na uwadze aktualność strony internetowej, uzupełniono zakładkę *Załatwianie spraw / kontrola podatkowa* poszczególnych urzędów skarbowych województwa podlaskiego o stosowne zapisy wynikające z obowiązującego obecnie art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców¹³.

(dowód: akta kontroli str. 127-129)

W latach 2015-2017 i w I kwartale 2018 r. przeprowadzono kolejno 46, 44, 23 i 3 kontrole, w których stwierdzono nieprawidłowości, z tego w przypadku:

- 3, 9, 10 i 0 kontroli wszczęto odpowiednio 5¹⁴, 10¹⁵, 16¹⁶ i 0 postępowań podatkowych na kwoty 42,0 tys. zł, 218,6 tys. zł i 62,0 tys. zł,
- 34, 28, 13 i 3 kontroli przedsiębiorcy złożyli korekty deklaracji podatkowych, na kwoty odpowiednio 151,3 tys. zł, 93,2 tys. zł, 282,3 tys. zł i 294,0 tys. zł,

⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 2168, ze zm. Ustawa uchylona z dniem 30 kwietnia 2018 r. Dalej zwana: uosg.

⁹ Nie wystąpiły przypadki określone w art. 83 ust. 3a uosg.

¹⁰ Zakładka *Działalność / Działalność kontrolna / Kontrola podatkowa*.

¹¹ Strona ta funkcjonowała do 28.02.2017 r., a jej archiwum jest dostępne pod adresem: <http://mf-arch.mf.gov.pl/administracja-podatkowa/>. Archiwalna strona BIP IS w Białymstoku i Urzędu, funkcjonująca do 28.02.2017 r., dostępna jest pod adresem <http://bialystok-ap-arch.mf.gov.pl/izba-skarbowa-w-bialymstoku>.

¹² Funkcjonuje wyłącznie archiwum pod adresem <http://mf-arch.mf.gov.pl/administracja-podatkowa/>.

¹³ Dz.U z 2018 r. poz. 646.

¹⁴ W przypadku dwóch podatników wszczęto po dwa postępowania podatkowe.

¹⁵ W przypadku jednego podatnika wszczęto dwa postępowania podatkowe.

¹⁶ W przypadku sześciu podatników wszczęto po dwa postępowania podatkowe.

- 9, 7, 0 i 0 kontroli pozytywnych, niezakończonych złożeniem korekt deklaracji bądź wydaniem decyzji. Dotyczyły one w głównej mierze badania marż handlowych oraz zawierały inne ustalenia niewymagające składania korekt lub wszczynania postępowań podatkowych (tj. nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji podatkowej, błędy rejestracyjne oraz nieprawidłowe księgowania).

W 6, 3, 0 i 0 kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono.

(dowód: akta kontroli str. 40-61, 130-132, 161-163)

Po badanych 9 kontrolach, w których stwierdzono nieprawidłowości, wszczęto jedno postępowanie podatkowe, zaś w 8 przypadkach podatnicy sami dokonali korekt deklaracji lub zeznań podatkowych bądź dokonali należnych wpłat. Postępowanie wszczęto po 20 dniach od zakończenia kontroli tj. w terminie określonym w art. 165 b § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹⁷. Decyzję określającą wysokość zobowiązań podatkowych, wydano w ciągu miesiąca od doręczenia postanowienia o wszczęciu postępowania, zgodnie z art. 139 § 1 tej ustawy. Badane postępowanie prowadzono z zachowaniem procedur czynnego udziału strony, możliwości wypowiedzenia się w sprawie zgromadzonego materiału dowodowego, rzetelności dokumentowania poszczególnych czynności i zdarzeń, poprawności wydania decyzji od strony formalno-prawnej w zakresie rozstrzygnięcia i uzasadnienia decyzji oraz formalno-prawnej poprawności decyzji w zakresie rozstrzygnięcia i uzasadnienia, zgodnie z art. 123-126, 189-192 i 200 Ordynacji podatkowej.

(dowód: akta kontroli str. 62-126)

We wszystkich protokołach kontroli zamieszczano elementy wymagane w art. 290 § 2 Ordynacji podatkowej, w tym opis ustaleń faktycznych i – oprócz protokołów kontroli przeprowadzonych na wniosek innych organów podatkowych – ocenę prawną kontrolowanych spraw. Zawarto w nich też niezbędne pouczenia: o prawie złożenia zastrzeżeń lub wyjaśnień i prawie skorygowania deklaracji¹⁸, o obowiązku zawiadomienia organu podatkowego przez kontrolowanego o każdej zmianie adresu dokonanej w ciągu sześciu miesięcy od dnia zakończenia kontroli podatkowej, jeżeli w jej toku ujawniono nieprawidłowości, oraz o skutkach niedopełnienia tego obowiązku – zgodnie z art. 290 § 2 pkt 7 i 8 Ordynacji podatkowej.

(dowód: akta kontroli str. 62-126)

Na podstawie raportów z podsystemu *Kontrola*¹⁹ ustalono, że w latach 2015-2017 r. i w I kwartale 2018 r.:

- wydano kolejno 3²⁰, 10²¹, 13²² i 0²³ decyzji w postępowaniu podatkowym po zakończonych kontrolach, na kwoty 35,3 tys. zł, 208,3 tys. zł, 63,7 tys. zł i 0 tys. zł;
- podatnicy wnieśli odwołania do organu podatkowego wyższego stopnia od 0, 2, 2 i 0 decyzji na kwoty 0 tys. zł, 6,7 tys. zł, 17,0 tys. zł i 0 tys. zł;
- dyrektor IS w Białymstoku, a następnie IAS w Białymstoku²⁴ uchylił wszystkie 4 decyzje organu I instancji, przy czym w przypadku dwóch decyzji z 2016 r. (na kwotę 6,7 tys. zł) umorzył postępowania, zaś dwóch decyzji z 2017 r. (na kwotę 17,0 tys. zł) przekazał do ponownego rozpatrzenia. Po ponownie przeprowadzonych postępowaniach podatkowych i wydanych decyzjach na kwotę 13,1 tys. zł, podatnik nie wniósł odwołań.

Badana w toku kontroli NIK jedna decyzja wydana po przeprowadzonych w latach 2015-2017 kontrolach firm rodzinnych zawierała elementy wymagane art. 210 § 1 Ordynacji podatkowej. Nie została ona zaskarżona do Dyrektora IAS w Białymstoku.

(dowód: akta kontroli str. 62-132)

¹⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.

¹⁸ Zgodnie z art. 81b § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, podatnikowi przysługuje prawo złożenia korekty deklaracji po zakończeniu kontroli podatkowej, a także postępowania podatkowego – w zakresie nieobjętym decyzją o wysokości zobowiązań podatkowych.

¹⁹ Systemu „Poltax”.

²⁰ W dwóch sprawach wydano trzy decyzje (dla jednego podatnika wydano dwie decyzje).

²¹ W dziewięciu sprawach wydano dziesięć decyzji (w tym w jednej sprawie z 2015 r. wydano dwie decyzje).

²² W ośmiu sprawach wydano trzynaście decyzji (w tym w jednej sprawie z 2016 r. wydano dwie decyzje).

²³ Trzy sprawy z 2017 r., w których prowadzono pięć postępowań podatkowych nie zostało zakończonych w I kwartale 2018 r. (jedno zostało zakończone w maju, dwa w czerwcu, zaś pozostałe dwa są w trakcie).

²⁴ Od 1.03.2017 r.

W latach 2015-2016 i po 1.01.2017 r. – jak wyjaśnił Kierownik Referatu – podmioty do kontroli dobierano w oparciu o tzw. analizę grupową. Analiza grupowa wykonywana jest co najmniej dwa razy w roku. Analizy prowadzone są głównie w oparciu o wytyczne przekazywane na dany rok przez Ministerstwo Finansów w Planie Dyscypliny Podatkowej, z uwzględnieniem branż podwyższonego ryzyka. Ponadto do typowania podmiotów do kontroli wykorzystywane są różnego rodzaju raporty w systemach Poltax, e-Orus oraz podsystemu Kontrola. Dodatkowo kontrole podatkowe wszczynane są w oparciu o informacje pozyskane z zewnątrz – głównie anonimowe donosy. Wszystkie otrzymane donosy rejestrowane są jako potencjalne źródło kontroli w podsystemie Kontrola. Dodatkowym źródłem informacji, pozwalających na typowanie podmiotów do kontroli podatkowej, są dane zawarte w plikach JPK_VAT. W 2018 roku w wyniku analizy plików JPK_VAT wytypowano i przeprowadzono jedną kontrolę podatkową małego przedsiębiorcy, co szczegółowo omówiono w pkt 2.4. (dowód: akta kontroli str. 133-137)

2.2. W celu zapewnienia rzetelnej, sprawnej i przyjaznej obsługi przedsiębiorców sektora MŚP, w tym firm rodzinnych, pogłębiania zaufania przedsiębiorców do organów podatkowych, ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej podejmowano działania o charakterze standardowym, które traktowały w jednakowy sposób wszystkie kategorie podatników/interesantów. W szczególności:

- kierowano się następującymi dokumentami: 1/ pn. "Zasady obsługi interesantów", wydanymi w ramach programu Kapitał Ludzki Narodowa Strategia Spójności przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, 2/ Zarządzeniem Dyrektora Izby Skarbowej w Białymstoku z dnia 25 sierpnia 2015 r. w sprawie wdrożenia produktów Systemu obsługi i Wsparcia Podatnika w Izbie Skarbowej w Białymstoku, 3/ pn. „Standardy dotyczące wyjaśnień i wezwań”, otrzymanymi jako załącznik do pisma (Nr DPP3.8622.7.2017 z dnia 19 czerwca 2017 r.) Ministerstwa Finansów Departament Poboru Podatków,
- raz w tygodniu Urząd jest otwarty do godz. 18.00, gdzie podatnicy mogą skorzystać z porad pracowników w zakresie prawa podatkowego, pomocy w wypełnianiu i wysyłaniu podań i deklaracji oraz rejestracji działalności gospodarczej. Ponadto na stronie internetowej zamieszczane są aktualne informacje i komunikaty, zaś w zakładce kontakt znajdują się informacje dotyczące pracowników obsługujących JPK w Urzędzie (wraz z danymi teleadresowymi),
- szkolono podatników w zakresie zmian przepisów oraz przeprowadzano ankiety badania satysfakcji klientów Urzędu, co szczegółowo omówiono w punkcie 1.1.

W rankingach urzędów skarbowych Dziennika Gazety Prawnej Urząd zajął: latach 2015 – pierwsze miejsce w Polsce w klasyfikacji generalnej, zaś w 2018 r. pierwsze miejsce w klasyfikacji efektywności. Odnosząc się do uzyskanych lokat, Naczelnik Urzędu podał, że „wysoka ocena pracy przez niezależną instytucję może świadczyć o wysokiej jakości usług świadczonych przez tuł. Urząd dla podatników”.

(dowód: akta kontroli str. 35-37, 133-137)

2.3. W latach 2015-2017 i w I kwartale 2018 r. Urząd udzielił podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą następujących ulg podatkowych:

- 2, 1, 0 i 1 decyzją odroczył termin zapłaty zaległości podatkowych na kwoty 24,0 tys. zł, 1,9 tys. zł, 0 tys. zł i 4,4 tys. zł oraz decyzją w 2016 r. termin płatności podatku na kwotę 1,8 tys. zł (w 2015, 2017 i I kwartale 2018 r. nie odraczano terminu zapłaty podatków);
- 2, 1, 1 i 0 decyzjami rozłożył na raty płatności podatku na kwoty 31,7 tys. zł, 16,8 tys. zł, 18,9 tys. zł i 0 tys. zł oraz 10, 11, 11 i 2 decyzjami – zaległości podatkowych na kwoty 130,4 tys. zł, 393,1 tys. zł, 109,0 tys. zł i 7,6 tys. zł;
- 3, 3, 4 i 1 decyzją umorzył w całości lub w części zaległości podatkowe wraz z odsetkami za zwłokę na kwoty 18,4 tys. zł, 18,3 tys. zł, 8,0 tys. zł i 0,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 138-145)

Analiza jedyne go postępowania (w 2016 r.) w wyniku którego przyznano ulgę przedsiębiorcy rodzinnemu²⁵ (dotyczyło rozłożenia zaległości podatkowych na raty w PIT i VAT w łącznej wysokości 18,2 tys. zł.) wykazała że:

- dotrzymano terminu załatwienia sprawy (zgodnie z art. 139 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej);
- zebrano i rozpatrzono materiał dowodowy w celu ustalenia, czy istnieje ważny interes strony uzasadniający uwzględnienie wniosku²⁶ (zgodnie art. 187 § 1 tej ustawy);
- uwzględniono w całości wniosek strony;
- decyzja spełniała wymogi art. 210, w szczególności w uzasadnieniu faktycznym wskazano fakty, które organ uznał za udowodnione, dowody na których się oparł, zaś w uzasadnieniu prawnym wyjaśniono podstawy prawne decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa, zamieszczono stosowne pouczenia o trybie odwoławczym, a także rzetelnie naliczono odsetki i opłatę prologacyjną (zgodnie z art. 53-58);
- badaniu podlegała kwestia pomocy publicznej i pomocy de minimis (zgodnie z art. 67b § 1);
- we wniosku nie wskazywano, że brak możliwości zapłaty zobowiązań podatkowych spowodowało długotrwale lub wadliwe prowadzenie przez Urząd postępowania podatkowego. (dowód: akta kontroli str. 146-160)

2.4. Urząd do końca 2017 r. nie wykorzystywał plików JPK_VAT do doboru jednostek do kontroli. W 2018 roku w wyniku analizy plików JPK_VAT wytypowano i przeprowadzono jedną kontrolę podatkową małego przedsiębiorcy w zakresie podatku od towarów i usług za okres styczeń – grudzień 2017 roku (kontrola zakończona wynikiem pozytywnym, uszczuplenie podatku VAT w kwocie 57.722 zł). Informacje zawarte w plikach JPK_VAT wykorzystywane są do czynności sprawdzających w zakresie badania zasadności zwrotów podatku od towarów i usług przed ich dokonaniem. Dostęp do plików zawierających ewidencje sprzedaży i zakupów zdecydowanie ułatwia przeprowadzenie czynności, gdyż w większości przypadków nie ma potrzeby wzywania podatników do przedkładania ewidencji oraz daje możliwość dokonania kontroli krzyżowych u kontrahentów w zakresie rzetelności dokumentowania transakcji bez konieczności ich angażowania. Jak poinformował Kierownik Referatu:

- w związku z tym, że obowiązek przekazywania plików JPK_VAT przez wszystkich podatników podatku od towarów i usług powstał od stycznia 2018 roku, analiza całej populacji plików możliwa jest od tego roku (do końca 2017 r. w tut. urzędzie JPK_VAT składało około 5% czynnych podatników VAT). Do analiz plików JPK_VAT dedykowany jest specjalny system opracowany przez Departament Poboru Podatków Ministerstwa Finansów WRO-System. W pierwszych miesiącach 2018 roku główne czynności ukierunkowane były na podatników, którzy pomimo obowiązku nie złożyli plików JPK_VAT, i podjęcie stosownych czynności w kwestii wyegzekwowania obowiązku. Podatnicy, którzy nie dotrzyмали ustawowego terminu na złożenie pierwszych plików nie byli karani, wszystkie osoby zostały pouczone o nowych obowiązkach,
- działania informacyjne mające na celu pomoc w przekazywaniu pliku JPK_VAT prowadzone były w różnych formach. W listopadzie i grudniu 2017 r. w siedzibie Urzędu przeprowadzono siedem szkoleń z zakresu obowiązku JPK dla mikroprzedsiębiorców, tzw. „Wtorki z JPK”. W szkoleniach łącznie uczestniczyło 80 podatników. Najważniejszym z punktu widzenia tut. Urzędu było dotarcie do wszystkich biur rachunkowych działających na terenie Urzędu, które zajmują się rozliczaniem najliczniejszej grupy podatników. Ponadto w sobotę 24 lutego 2018 r. zorganizowany został dyżur dla podatników, którzy mogli skorzystać z pomocy pracowników Urzędu przy wypełnieniu pliku JPK_VAT. W tym dniu można było również potwierdzić Profil

²⁵ Nie udzielano przedsiębiorstwom rodzinnym ulg w zakresie odroczenia bądź umarzania zaległości podatkowych.

²⁶ (...) Posiadany majątek ruchomy i nieruchomy jest znacznej wartości i sprzedaż części tych składników może pokryć całość posiadanego zadłużenia, jednak jest on wykorzystywany w prowadzonej działalności gospodarczej, zajęcie natomiast rachunku bankowego w ramach działań egzekucyjnych może spowodować, iż przy braku wolnych środków pieniężnych zostanie zachwiana płynność finansowa, co w konsekwencji może doprowadzić do ograniczenia zakresu działalności, a to natomiast może spowodować konieczność zwolnienia pracowników. Redukcja zatrudnienia w takim wypadku wiąże się z koniecznością sięgnięcia przez zwolnionych do środków pomocy państwa (...).

Zaufany (eGO) służący do uwierzytelniania (podpisania) pliku JPK_VAT. 26 lutego br. tj. w ostatnim dniu terminu na złożenie JPK_VAT za styczeń 2018 r. Urząd był czynny do godziny 18:00 oraz zorganizowano dyżur telefoniczny do godziny 22:00. Podatnicy mogli skorzystać z porad pracownika Urzędu i pomocy przy tworzeniu i wysyłce plików. Podatnicy mają do dyspozycji stanowisko komputerowe, umiejscowione na parterze budynku, za pomocą którego można wygenerować i przesłać plik JPK_VAT oraz deklaracje podatkowe korzystając z pomocy pracownika Urzędu. Na stronie internetowej Urzędu Skarbowego w Mońkach <http://www.podlaskie.kas.gov.pl/urzad-skarbowy-w-monkach> zamieszczane są aktualne informacje i komunikaty nt. JPK. Ponadto dla ułatwienia i wygody podatników na stronie internetowej w zakładce kontakt znajdują się informacje dotyczące pracowników obsługujących JPK w Urzędzie (wraz z danymi teleadresowymi). (dowód: akta kontroli str. 133-137)

Pracownicy Urzędu uczestniczyli w trzech zorganizowanych (przez Krajową Szkołę Skarbowości oraz Izbę Administracji Skarbowej w Białymstoku) szkoleniach w zakresie JPK, z tego:

- w dwóch (9 czerwca 2017 r. w Warszawie i 7-8 września 2017 r. w Otwocku) uczestniczył kierownik Referatu,
- w jednym (18 października 2017 r. w Urzędzie Celno-Skarbowym w Białymstoku) uczestniczyło trzech pracowników (P.J., M.K. i W.J.).

(dowód: akta kontroli str. 133-137)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Urząd prawidłowo wdrażał obowiązujące rozwiązania prawne w zakresie planowania i realizacji kontroli oraz prowadzenia postępowań podatkowych, mające na celu likwidację barier w rozwoju firm rodzinnych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Podmioty dobierano do kontroli po uprzedniej analizie prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywanej działalności gospodarczej. Kontrolami i czynnościami sprawdzającymi obejmowano okresy do trzech lat wstecz. Czas prowadzonych kontroli nie przekraczał limitów określonych w uosg. Rzetelnie i terminowo przeprowadzono badane postępowanie podatkowe, w wyniku którego wydano decyzję podatkową. Również prawidłowo i terminowo wydano decyzję w sprawie przyznania ulgi podatkowej.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

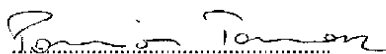
Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

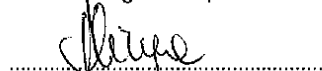
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 26 czerwca 2018 r.

Kontroler
Tomasz Pomian
główny specjalista kontroli państwowej

podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

podpis

²⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm.